

Egy tanácsülés (és hat év) krónikája

„9/1986. számú Tanácshatározat. Recsk Nagyközség Tanácsa megtárgyalta az Ügyrendi Bizottság jelentését a 11/1971. (XII. 31.) Korm. sz. rendelet 40. §-ában meghatározott összeférhetlenségi eljárás lefolytatásáról, annak eredményéről. A Tanács az összeférhetlenségi bejelentést alaposnak tartja, az abban foglalt cselekményeket összeférhetlenségnek mondja ki a tanácstagsággal, ezért Pócs István tanácsági megbízatását a tanácselnöki tisztségével együtt megszünteti.” 1986. szeptember 25-e, csütörtök déli tizenkét óra óta nincs tanácselnöke a Heves megyei nagyközségnek, Recsknek. A falu huszonhét tagú tanácsa, huszonöt szavazattal kettő ellenében, fülkében történő szavazással, megszüntette Pócs István tanácstagságát, így tanácselnökségét is. A döntés egyben megerősítette Heves Megye Tanácsa Végrehajtó Bizottságának, s a megye tanácsának döntését, amely Pócs Istvánt az év elején „elbocsátás” fegyelmi büntetéssel sújtotta.

Pócs István nem tanácselnök! Ugyanez a testület nyolc hónapig elmulasztotta, 1986. január 30-án, nagy többséggel, 17 szavazattal elutasította a megyei tanács döntését. Mi történt e nyolc hónap alatt? Melyek voltak azok az események, tények, amelyek gyökeresen megváltoztatták a tanács testület véleményét, meggyőződését, döntését?

Tiltakozás a felmentés ellen

Pócs István recski tanácselnök ellen hivatali felettes szerve, a megyei tanács bejelentések nyomán kezdeményezett fegyelmi eljárását. Az eljárás kezdetekor huszonegy tanács-tag „nyilatkozatban” jelezte a megyei tanács vezetőinek: nem értenek egyet Pócs István munkájának megkérdőjelezésével. Továbbra is megfelelőnek és alkalmasnak tartják a tanácselnöki tisztség viselésére. A megyei tanács végrehajtó bizottsága a fegyelmi vizsgálat során feltárt hiányosságok, szabálysértések és egyes esetekben törvénysértések miatt — miután a tanácselnöknek korábbról már egy szigorú megrovás fegyelmi büntetése volt — a helyi tanács tagok többségének „nyilatkozata” ellenére Pócs István elbocsátása mellett döntött.

A tanács tagok többsége, s révükön a falu akkor Pócs István érdekében kiterjedt akcióba kezdett. Több mint 600 ember írta alá az ötezer lelkes község lakói közül a Pócs István „vád” alól történő felmentését és tisztában való megerősítését kérő leveleket. Levelek mentek minden megyei szervhez, továbbá a kormányhoz, a rádióhoz és több újság szerkesztőségéhez.

Nem sokkal később a megye választói gyűléseket szervez Recskben a lakosság tájékoztatására, és ismerteti a megyei tanács végrehajtó bizottságának fegyelmi döntését. A gyűléseken részt vevők leginkább Pócs István mellett szólnak. A témában vitaműsört rendez a rádió, cikkek jelennek meg több országos lapban — országos újság lesz a recski esetből.

Mindenek ellenére a fellebbezést elbírálni illetékes megyei tanács testülete Pócs István fellebbezését elutasítja, jóváhagyja a megyei tanács végrehajtó bizottságának fegyelmi döntését.

Mit tárt fel az állami vizsgálat?

Az immár országos hírűvé vagy talán hírhedt lett ügyben, a Magyar Rádió nagy visszhangot kiváltó vitaműsora után, a kormány tanácsai hivatalának elnöke állami vizsgálatot rendelt el. Az alapos és mindenre kiterjedő vizsgálat által feltárt tények megrázó hatással voltak a Pócs Istvánt pártolókra és védőkre, az eddig mellette kardoskodó tanács tagokra.

Idézet a múlt hét csütörtökjén megtartott, a döntő szót kimondó tanácsülés jegyzőkönyvéből:

„Holló Imre tanácsag: — Azt szeretném, ha végre véget érne ez az ügy. A falu békességet, nyugalmat akar.

Kovács Lászlóné tanácsag (Pócs-hoz fordulva): — Ne is haragudj, Pistukám, tudod, én sokáig mellett álltam, de ez már sok, megmondom őszintén, a visszahívásodra fogok szavazni.

Holló Imréné tanácsag, tanácselnök-helyettes: — Mit akarnak ettől az embertől? Mindent a faluért tett!

Ki hát ez az ember, akinek a ténykedése ily hatalmas feszültségeket, indulatokat tudott kavarni? Mint minden ember, ő sem „egyszínű”, jó és rossz tulajdonságai egyaránt vannak. Csak hát mindegy, amit terhére rónak, másnál se lehetne bocsánatos bűn, de a legkevésbé sem egy nagyközségi tanácselnöknel, választott testület első emberénél.

„Indulatos, akaratos, de közvetlen, sokaknak segítő, a faluért élő ember Pócs István” — jellemezték sokan a nagyközségben. S mert csak azt látták-tudták, hogy a lakóhelyükért sokat tett, érthetően sokkolóan hatott rájuk Pócs István másik arca. Az állami, a pénzügyi, a rendőri

vizsgálatok sok olyan tényrt tártak fel, amely legalábbis megkérdőjelezte Pócs alkalmasságát a tanácselnöki posztra. Egy közös ívázat közben papírvágyó késsel mellbe dobta egyik munkatársát, és megsebezte őt. Barátját alkalmazta parkgondozóként — télen. Gy. I. és felesége olyan helyre kapott építési engedélyt, ahol a község terveiben út szerepelt. Sz. J. recski lakos számára külterületre adatott ki építési engedélyt. K. Á., aki rokona Pócsnak, külterületre kért építési engedélyt, s hogy az teljesíthető legyen, Pócs István az adott területet belterületté nyilvánította. Pócs hamis számlát kért és kapott S. J. helybeli kisiparostól, azt a tanácsal kifizettette, majd a pénzt a kisiparostól visszakérte reprezentációs célokra.

Az állami vizsgálat és a nyomozás által feltárt fenti és egyéb ügyek kapcsán az Egri Városi Ügyészség vádat emelt Pócs István ellen, hivatalos személy által elkövetett vesztegetés, nagyobb vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés, hivatali visszaélés, közokirat-hamisítás büntetéssel és csalás vétségével vádolva. A bűncselekményeket az eddig feltárt tények szerint nem a saját anyagi hasznára követte el. De amit elkövetett, az ügyészi megállapítások szerint — bűncselekmény, s ennek a súlyát a bíróság hivatott megítélni.

A testületek szerepe

Tény, hogy a teljes mélységbe hatoló állami vizsgálat lényegesen többet tárt fel, mint amit a megyei tanács fegyelmi indoklása februárban megállapított; viszont a megyei tanács fegyelmi eljárása során úgy jellemezte Pócsot, tényekkel alátámasztva, hogy a jellemzés nyomán az embernek kétségei támadnak: vajon Pócs valaha is alkalmas volt-e a tanácselnökségre. Idézet a fegyelmi indoklásból: „Pócs István sorozatosan törvénysértő intézkedéseket tett, testületi... hatásköröket vont el...” Ha arra gondolunk, milyen nagy szerepet szán alkotmányunk és a tanács törvény a tanács munkáinak irányításában, a lakóhely életének fejlesztésében, az igazgatási tevékenység ellenőrzésében a **testületeknek**, a tanácsnak és a vb-nek, megérthetjük az előbbi idézet jelentőségét. „Magatartását indulatosság, a tolerancia hiánya és a községi eredmények elérésében az egyszemélyes érdemek túlhangsúlyozása jellemzi...” Az indoklás konkrét ügyeket és eseteket is tartalmaz. Például: önkényesen, a községi tanács tudta nélkül, konkrét pénzügyi fedezet hiányában, 80 ezer forintért díszokleveleket és „Recsk községért” emléklapokat rendel, s a rendelést, illetve az adományozások egy részét csak utólag hozza a tanács tudomására. Kisipari munkákat rendel meg, s azok ellenértékét a tanács testület tudta nélkül fizetteti ki. A község egyik presszójának — az elnök utasítására — kilenc óra előtti szeszárítási engedélyt adott, holott ezt kormányrendelet tiltja.

Ugy mondják, megdöbent a falu, megdöböntek a tanács tagok Pócs leváltásán. Am nyilvánvaló, ők ezt a Pócs Istvánt nem ismerték.

Igen, hiszen Pócs István tanácselnöksége alatt szemmel láthatóan gyarapodott a község. Az eltelt hat évben új iskola, új óvoda, új derítőrendszer épült, bővítették az ivóvíz- és villanyhálózatot, felújították két orvosi rendelőt, sok he-

lyütt utat javítottak, járdát csináltak... És az elnök tett róla, hogy elterjedjen: ez az ő érdeme.

S bár Pócs István érdemei vitathatatlanok, de messze nem kizárólagosak: a falu épülése a már korábban elkészített tervek, községfejlesztési koncepciókra, s az előző öt éves tervben Recsknek adott húszegymillió milli forintra alapozódott. Pócs István jórészt végrehajtója volt a korábbi terveknek. Igaz: igyekezett a tervek fölött minél többet kihozni. Úgy tűnik, feledtette a faluval azt is, amit nem lett volna szabad elfelejteni neki. Mert egy településen természetesen nincsenek titkok. Így hát tudta az egész falu Pócs István italozásait, hatalmaskodásait, sőt azt is, hogyan követelt vissza a helyszínen tanácselnöki tisztrébe hivatkozva a megszepten önkéntes rendőrtől azt a jogosítványt, amit az elnök részeg rokonától törvényesen vett el, hogy ittasson ne tudjon tovább vezetni. Pócs az így visszaszerzett jogosítványt a részeg rokonnak visszaadta. Szentanuk szerint úgy viselkedett, mintha a faluban ő a törvények fölött állna.

Miért nem szabad kozmetikázni?

Hogyan került Pócs István ebbe a közéleti szerepbe?

1980-ban a rokkantnyugdíjba kényszerült recski tanácselnök helyére utódnak van szükség. S az akkori járási hivatal elnöke, a ma nyugdíjas Kovács Bertalan, a recski szülétesű, agilis fiatallembert, Pócs Istvánt „találta ki”.

Az elképzelésnek azonban két akadálya volt. Az egyik: a jelölt 1976-os minősítése szó szerint az alábbiakat tartalmazza: „Vitaiban és tetteiben a véletlek embere, ha kritikát kap, hevesen reagál, esetenként megfontolatlan ígéretekbe bocsátkozik.” A minősítés végén megjegyzés: „a fenti jellemzést kritikán aluli hangon és magatartással fogadta”.

A jelölés másik akadálya: Pócs István nem akart tanácselnök lenni. De meggyőzték. S hogy a jellemzésbeli akadály is elháruljon, közvetlenül a kinevezése előtt, az akkori munkahelyen, a Mátravidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságnál, új minősítést csináltak: „Az általa betöltött munkakör képességeihez, egyéniségéhez képest szűk lehetőséget biztosít igazi énjének kibontakoztatásához. Kritikai érzéke csiszolt, szókimondó, igazságérzete élénk.”

Ez a minősítés konkrét negatívumokat nem említett.

Utólag persze — mondhatná bárki — könnyű ítélkezni. Csakhogy a minősítéskozmetikázás — hogy ne mondjuk, hamisítás — tényét az élet hamarosan igazolta: 1981-ben, 1982-ben már bejelentések érkeztek a felettes szervekhez Pócs István magatartásáról, szakmai hozzá nem értéséről. E jelzésekkel azonban nem törődnek, a szóbeli bejelentések elfelejtődnek, az írásbeliek íróasztalok mélyén elsüllyednek, vagy kimagyarázzák őket.

Pócs István 1983 elején italozásért, a munkafegyelem vétkes megszegéséért „szigorú megrovás” fegyelmi büntetést kap. A fegyelmi alapját a korábban már említett italozás és papírvágyó kései ügy képezi, de az utóbbiról már említés sincs a döntés indoklásában.

S még ugyanebben az évben újraindították. Elismerik érdemeit, de lényegében ugyanazokat a személyében rejlő fogyatékosokat és hibákat sorolják fel (szubjektív, hajlamos a személyeskedésre), mint 1976-ban. E minősítés megjegyzi, hogy Pócs esetenként beleavatkozik a szakigazgatási szerv feladataiba is, s felhívja a figyelmét, legyen emberséges munkatársaival, rendezze kapcsolatait, legyen higgadtabb, nyugodtabb.

1984-ben **Bágyi Istvánnak**, a megyei tanács elnökhelyettesének a vezetésével komplex vizsgálatot indítanak Recsk nagyközségben. Azt gondolná az ember, hogy íme, itt

a lehetőség a hibák feltárására, a további gondok megelőzésére. De nem. A vizsgálat „mennybe menseszti” a tanácselnököt: „Pócs István kiemelkedő munkát végzett a testület munkában, a testületek működésében, átlagon felüli jó munkát végzett a fejlesztések, illetve felújítások szervezésében... Emberi magatartása, vezetői tevékenysége jó, vezetői magatartásában lényeges változás következett be...”

Ki érti ezt? Milyen komplex vizsgálat az — kik és hogyan végezték? —, amely a tanácselnök és a tanács munkáját minden területen elismeri, s két évvel később az állami-pénzügyi-rendőri vizsgálat olyan hiányosságokat és bűncselekményeket tár fel, amelyek közül jó néhány már a komplex vizsgálat idején is létezett? Ma már a vizsgálat lefolytatói és az azt értékelők előtt is világos, hogy ez az enyhén szólva felületes vizsgálat milyen hibák elleplezője, s milyen további hibák előidézője volt.

Dicséretes fejlesztések és felújítások? A most befejeződött pénzügyi vizsgálat a községben dolgozó kisiparosoknál hétszáz ezer forintos túlszámlázást állapított meg. A nyomozás ez ügyben még folyik, de tény, hogy az illetékes tanácsai dolgozók, köztük Pócs István nagymértékű felelőtlensége, aktív és passzív közreműködése megállapítható.

Furcsa módon, vagy inkább természetesen, a komplex vizsgálat anyagában megtalálhatók az oly sokszor kárhözottatott „önvédelmi patronok” is: „... a tanács tisztségviselőinek, de az apparátus valamennyi dolgozójának a jövőben nagyobb gondot kellene fordítani a szakmai felkészülésre, jogszabályismeret növelésre, a munka szervezettebbé tételére”.

A dicsőítő és elismerő komplex vizsgálat híre gyorsan szállt, nyomban megjutta az egész falu. Hogy-ne tudta volna meg, hiszen büszkélkedtek vele, híresztelték, s a dicsőítő fényében sütkérezett **Bódi János**, a Hazafias Népfront községi bizottságának elnöke, meg **Klamarik Lajos**, a község párttitkára is. Mindketten tagjai a megdicsőült tanácsnak, s vezetői a falu társadalmi-politikai testületeinek.

Ha minden rendben lenne, joggal tehetnék. Csakhogy ők tudják, mennyire nincs minden rendben! Mégis elvtelenül hallgatnak.

A választások után három hónappal...

Bódi és Klamarik addig hallgat, amíg Pócs nem sérti őket érdekeikben vagy személyükben. És akkor ők ketten azok, akik 1985 augusztusában és szeptemberben bejelentéseikkel az egész fegyelmi vizsgálatot és lavinát egymástól — látszólag — függetlenül elindítják.

A két helyi vezető addig — a vitáig — ugyanis fenntartás nélküli követője és pártolója volt Pócs Istvánnak. Olyannyira, hogy Pócs István első fegyelmi eljárásakor, az 1983-as italozási ügyénél a fegyelmi felelősségre vonással sem értettek egyet. A pártgyűlésen akkor Pócs István, súlyosnak tartva büntetését, bejelentette: lemond tanácselnöki tisztségéről. Döntését Klamarik és Bódi rábeszélésére változtatta meg.

Aztán hirtelen tollat ragadtak. Pedig alig három-négy hónappal előbb, a tavalyi választások előkészületeinél még mindig — vagy újra? — győzködték Pócsot, sőt meg is győzték: „neked kell a tanácselnöknek lenni!”. Holott Pócs a jelölését feltételekhez kötötte.

Klamarik és Bódi a község vezetésében Pócs István legközvetlenebb munkatársai voltak. Közös felelősségük a nagyközség társadalmi és politikai életéért egyértelmű. De a legközvetlenebb munkatársi és felelősi körbe tartozik a tanács által kinevezett v. b. titkár is.

Mit tett a v. b. titkár? A jogosan fölmerülő kérdést módosítani kell kétszeresen is: mit tettek a v. b. titkárok? Pócs István elnöki kinevezésekor huszonhét éve **Zám András** töltötte be a tanács v. b. titkár tiszteit. De ezután már csak néhány

hónapig. Ugyanis 1980 végén Kovács Bertalan — ugyanaz, aki Pócs elnökségét szorgalmazta — kijelentette: a v. b. titkár alkalmatlan e tiszti betöltésre. És rövidesen meglelt a foganatja. Zám Andrást a szomszédos Mátraderecskére helyezték igazgatási csoportvezetőnek. Nyugdíjba vonulásakor, munkája elismeréseként, **Községi tanácsos** címmel tüntették ki.

Recsk új v. b. titkárt kapott, **Varró Gyuláné** személyében, aki azonban hamarosan szülői szabadságra és gyesre ment. Távolléte alatt ketten is helyettesítették. Az első helyettesítő rövid idő után bejelentette: nem vállalja a helyettesítést, az összekuszált ügyek miatt nem akar börtönbe kerülni. A második helyettes az azt mondta, nem tud Pócsal együtt dolgozni. És — mint utóbb kijelentette — megkönnyebbült, amikor megszűnt a recski helyettesítése. Varróné visszajött és dolgozni akart, igyekezett rendbe tenni az ügyeket. De szerinte ez szinte lehetetlen volt. Néhány hónapos küzdelem után a felettes szerveknek jelentette: Pócsal nem tud együtt dolgozni, nem tudja vele szemben megóvni a törvényességet. (Ez tényleg nem tudta megóvni: Varróné — Pócs elbocsátásával egy időben megrovás fegyelmi büntetést kapott, mert munkaköri kötelességét nem látta el megfelelően.) A tényekhez tartozik az is, nem mentességért, de talán magyarázatként, hogy Pócs István irodájában a vizsgálat során 320 olyan elintézetlen aktát és úgyiratot találtak, amely nem tanácselnöki hatáskörbe tartozik.

A megye önkritikája

Anélkül, hogy dramatizálnánk a helyzetet: megdöböntök és hihetetlennek tűnik, hogy négy államigazgatási alkalmazott, négy v. b. titkár véleménye, jelzése kevésnek és elégtelennek bizonyult ahhoz, hogy felfigyeljenek Pócs István eléggé el nem ítéhető hibáira.

Kik és miért vállalták az évek során ezt a már-már bűnrészességgel nevezhető vétke felületességet, nemtörődömséget, bűnös hallgatást?

A Heves Megyei Pártbizottság Végrehajtó Bizottsága ez év májusában pártvizsgálatot kezdeményezett a Recskben kialakult politikai helyzet megvizsgálására, a szükséges következtetések levonására és a tendék megfogalmazására. Ne feledjük az időpontot: 1986. május. Ugye, megkészt ez a döntés? Hiszen a megye állami és pártvezetőinek nem az elfajult helyzet orvoslásánál kellett volna az ügybe bekapcsolódnunk, hanem sokkal előbb, akkor, amikor még meg lehetett volna előzni ezt a nemkívánatos politikai helyzetet.

A megyei pártvizsgálat megállapításai tényszerűek, helytállóak, ezért is kötelességünk hivatkozni rájuk: a lakosság, de még a tanács tagok többsége sem látott tisztán, a községben nem érvényesült a pártirányítás; a párttitkár úgy gondolta, ő maga a párt. A pártvizsgálatot összegező megyei párt-végrehajtóbizottsági ülésen a megye párt- és állami vezetői önkritikusan megállapították saját felelősségüket is. A tennivalók meghatározása mellett azt is megállapították: szükséges és alapvető, hogy az ügyben a hibázó állami és párttisztségviselőket vonják le a tanulságokat.

Ez azonban csak az egyik feladat. Legalább ilyen rangú tennivaló a recski ügy tanulságainak ismételt megfogalmazása is. Ezek szinte kínálják magukat. Így például az, hogy a személyzeti és a felügyeleti munkában, a káderkiválasztásban, a valódi demokráziához érvényre juttatásában sokkal nagyobb körültekintésre és következetességre van szükség, mint amilyen Recskben — de talán nemcsak itt — érvényesül. Így akkor a jobbra hivatott emberek nem kerülhetnek ilyen ingoványra.

Pócs István az ügyben illetékes pártszervtől, Eger Város Pártbizottságától ez év februárjában szigorú megrovás fegyelmi büntetést kapott.

Recsk nagyközség párttagsága felmentette Klamarik Lajost, a községi pártszervezet titkárát megbízatása alól.

Bódi János már nem elnöke a Hazafias Népfront községi bizottságának.

Pócs Istvánt, Recsk nagyközség tanácselnökét 1986. szeptember 25-én összeférhetlenség megállapításával leváltotta tanácsági és tanácselnöki tisztségéről a tanács testülete.

Saját hibáját belátva, felelősségét elismerve Klamarik Lajos és Bódi János lemondott tanácsági megbízatásáról.

Recsk Nagyközség Tanácsának az év végéig tanácselnököt kell választania.

Ülést tartott az Országos Szövetkezeti Tanács

(Munkatársunktól.)

Az OSZT pénteken, **Szlamenicky István** soros elnök vezetésével, megtartotta működése most záruló öt-éves időszakának utolsó ülését. A testület megvitatta a szövetkezeti jogszabályok korszerűsítésének elveiről készült előterjesztést. Megállapította, hogy az egyes szövetkezeti ágazatok — széles körű helyi előkészítő tanácskozások alapján — kongresszusuk napirendjére tűzték ezt a kérdést. Az OSZT véleménye szerint a szorosra vett szövetkezeti jogszabályok lényegileg helyesen

rendezték a szövetkezetek működését és gazdálkodását. A fő figyelmet éppen ezért a jogszabályokban foglalt elvek, előírások megvalósítására, illetőleg az akadályozó tényezők elhárítására kell fordítani. Mindemellett szükség van a jogszabályok továbbfejlesztésére és módosítására is.

A testület értékelte a legutóbbi öt évben végzett saját munkájának tapasztalatait is. Leszögezte, hogy az OSZT segítette a három szövetkezeti ágazat kapcsolatainak erősítését, valós érdekeik képviselését, s

azt, hogy együttműködésüket a kölcsönös felelősség jellemezze. Az eddig elért eredményeket az OSZT úgy gyarapíthatja, hogy mindinkább az együttműködés tartalmi kérdéseivel foglalkozik.

Az ipari, a fogyasztási, valamint a mezőgazdasági szövetkezetek októberben, novemberben, illetőleg decemberben megtartandó kongresszusait követő tanácsülések megválasztják az OSZT tagjait. Új összetételében januárban folytatja munkáját az Országos Szövetkezeti Tanács.